

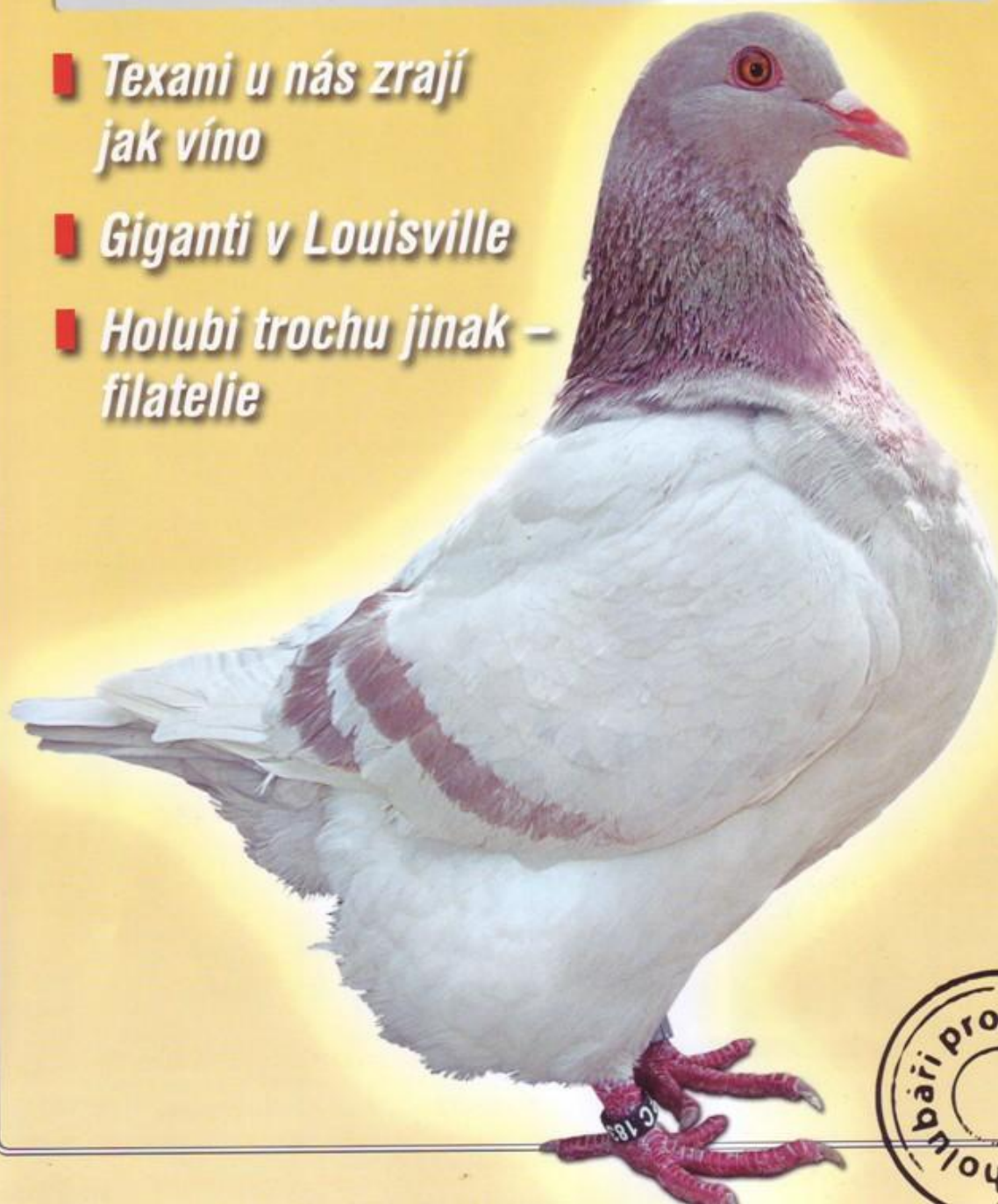
ČASOPIS PRO CHOVATELE HOLUBŮ

SVĚT HOLUBŮ

Ročník 5, číslo 3/2017

49 Kč

- *Texani u nás zrají
jak víno*
- *Giganti v Louisville*
- *Holubi trochu jinak –
filatelie*

Texani u nás zrají jak víno

Texan patří mezi původní užitkové holuby, které se podařilo úspěšně integrovat mezi výstavní plemena náležející do skupiny holubů tvaru, u nichž došlo ke koncentraci svalové hmoty na široké, hluboké a poměrně krátké postavě. Podobně jako u mondénů a kingů, jejichž vzájemným křížením texan vznikl v 50. letech 20. století v USA. Zbarvení texanů ovlivňuje na pohlavním chromozomu umístěný rodobarvý faktor (faded), který umožňuje okamžité rozpoznání pohlaví od narození po celý život, což velmi usnadňuje výběr i plemenitbu a je vodítkem při posuzování. Plemeno prošlo v České republice několika vývojovými etapami, jejichž výsledkem je jeho rostoucí popularita, nezpochybnitelná kvalita a zvětšila se i hloubka zájmu o jeho další poznávání. Texan ovšem zůstává plemenem mezinárodním, s výrazným lobby chovatelů ve Francii, Itálii, v Maďarsku, ale třeba i na Slovensku, kde všude probíhají diskuze o jeho standardu a šlechtění, u nichž hrají významnou roli i nejmenší detaily. Výsledkem těchto aktivit je nejen holub atraktivního výstavního typu, ale též rozšíření poměrně solidního spektra barevných rázů.

Texan
N – Texaner
F – Texan
A – Texan Pioneer
EE n. 12

Milníky chovu texanů v České republice

Viktor Engl, známý propagátor chovu gigantů, se během svých návštěv Maďarska pravidelně potkával i s texany, jejichž klub v Maďarsku funguje již od roku 1972. Výborné reprodukční schopnosti texanů vnukly Viktorovi Englovi v 80. letech 20. století myšlenku založit též chov texanů, z něhož následně získávali cenný materiál chovatelé nejen v České republice, ale též na Slovensku či v Polsku. Viktor Engl zesnul v roce 2001 ve věku 78 let. Jeho osobnost bude navždy spojována s rolí předního průkopníka chovu gigantů, ale též texanů, ve střední Evropě.

Od roku 1998 se věnuje chovu texanů v obci Střílky na Kroměřížsku nestor chovu a učitel nastupující generace Lubomír Brňák. K materiálu posbíranému u našich chovatelů záhy dovezl špičkové jedince ze Slo-

Chovná černá holubice
 chovatel: Lubomír Brňák

Přítel Lubomír Brňák ze Střílek
 před voliérou

venska (chov př. Marcela Malíka st., Štefana Szarky, Miroslava Dobiše, př. Štvrteckého a dalších). Později začal Lubomír Brňák jezdit i do Maďarska, kde obdržel cenné jedince od Ácse Balázse a dalších špičkových chovatelů. Před několika lety zásadně obměnil svůj chov směrem k linii italské, a nedávno začal vkrevňovat i linii francouzskou.

Před deseti lety vnesl oživení do chovu našich texanů Ing. František Leifr, významný chovatel gigantů z Prahy. Při dovozu špičkových gigantů ze Severní Ameriky, který uskutečnil společně s Miroslavem Kajukem, se seznámili s chovateli texanů z Itálie, jmenovitě Claudio Bonzannim a Carlo Berardim. V krátké době z chovu Ing. Leifra a jeho přátel mířili do Itálie výteční giganti a recipročně k nám směřovali texani výrazného typu, často v atrak-

Byl je tento texan světlý, jeho tmavě skvrnitý zobák ho řadí do výstavní kategorie rodoobarvých tmavých

Levandulová je méně známá barva, kdy popelavé zbarvení někdy doprovází trochu červené na krku a pruzích

tivních stříkaných barvách, ve zbarvení carbonne, černé i dalších. Italští holubi upoutali většími postavami a širokým postojem.

V České republice bývají texani v počtu kolem 35 jedinců k vidění na výstavách v Lysé nad Labem, a to jak na lednové krajské výstavě, tak i u příležitosti celostátních listopadových akcí. Naši chovatelé texanů v roce 2016 uskutečnili první speciální výstavu ve Svinčanech s předvedením 86 holubů, ovšem zatím jen jako volné sdružení chovatelů. Lze jen doufat a přát si, aby brzy došlo k založení speciálního klubu, neboť mezi „texanáři“ se vykryštovalo mnoho nadějných osobností, kvalita holubů je velmi vyrovnaná a o šampionech rozhodují nejmenší detaily.

Chovem texanů se ve větší míře zabývají Antonín Bradáč, Ing. Miroslav Čaha, Štěpán Hutter, Rudolf Macháček, Robert Grebeníček, František Veselý, Vladimír Flidr, Martin Plutnar, Vladimír Šíla, Josef Naňka, Libor Svoboda, František Sykáček,

Jaromír Partl, Vladimír Podhajský, Adam Hellinger, Josef Trnka, př. Šmíd a mnozí další chovatelé. Texani jsou dnes běžným plemenem i na malých výstavách, pravidelně patří mezi plemena zastoupená na akcích oblastních či krajských, o větších výstavách nemluvě. Aktuální informace o novinkách týkajících se plemene lze sledovat na stránkách Lubomíra Brňáka a jeho přátel www.texan.hys.cz. Když jsem jel k př. Brňákovi, abych u něho udělal fotografie do časopisu Svět holubů, popsal nynější dění následovně: „Situace u nás se rapidně zlepšila. Přibýlo chovatelů, kteří mají opravdu zájem a kteří jsou ochotni investovat do kvalitního materiálu. Složit ideální pár neznamená automaticky úspěch, ale aspoň jeden holub v páru musí být špičkový a druhý by se mu měl přibližovat. Hlavně texanům začínají „chlapi“ více rozumět. Dříve bylo normální, že z deseti holubů na výstavě byli dobří tak dva, zbytek byli holubi dlouzí, málo hlubocí. Dnes se výstavní

pole nesmírně vyrovnalo a bude to ještě lepší, když si chovatelé pořídí drezurní klece, kde na výstavu připraví zklidněné, nebojácné jedince, kteří se budou perfektně předvádět.“

Posuzování texanů ve všeobecné rovině v České republice řídí standard publikovaný ve sborníku z roku 2008. Tento vychází z německého vnímání amerického standardu. V roce 2012 se podařilo po delších diskuzích povolit v rámci naší republiky vedle očí oranžových i zbarvení očí perlové, které neuváděl dřívější německý standard ani poslední německý standard z roku 2011. Vikrové oči zůstávají vadou výlukovou. Specialisté při svém šlechtění využívají též standardu původního, amerického, který však odpovídá spíše užitkovému zaměření chovu. K dispozici jsou jim též standardy evropských zemí publikované na webových stránkách slovenského klubu a př. Brňáka. V posledních letech je věnována texanům solidní pozornost v našich časopisech. Zevrubně pojednání

Šampion výstavy, Brodské 2015

o plemeni bylo zveřejněno v časopise Fauna, genetické účinky vlohy faded i celého komplexu almond a též rozhovor s našimi předními šlechtiteli přítelem Ing. Františkem Leifrem a Lubomírem Brňákem byly otištěny v časopise Chovatel (z pera autora článku), pozornost je texanům věnována i v časopise Svět holubů, jenž nedávno referoval o jejich první speciální výstavě.

Chov texanů na Slovensku

Přes značnou a dlouhodobou oblibu texanů na Slovensku se podařilo speciální klub založit teprve v roce 2009. PhDr. Peter Benc je jeho předsedou. Slovenský klub pracuje s vynikajícími internetovými stránkami www.texan.6f.sk, kde referuje o svých akcích a vytváří neustále aktualizované prostředí, kde jsou sbírány různé poznatky o šlechtění texanů ve světě. V současné době na Slovensku figurují tři posuzovatelé z řad chovatelů texanů (př. Šipoš, Jakubisko, Szarka), což je výbornou vizitkou. Klub vždy v říjnu pořádá výstavy výletků,

kteří se konají v Brodském nebo nyní v Galantě. Hmotnost u vystavených holubů udává chovatel na přiloženém lístku, běžně se posuzují holubi do 920 gramů, kdy hmotnost nesmí přesáhnout 950 gramů. Na posledním z těchto krásných setkání chovatelů ze Slovenska, Maďarska i České republiky již vystavovalo své holuby sedm českých chovatelů a ukazuje se, že české chovy šlapou ostatním „na paty“. Slovenské chovy texanů jsou velmi kvalitní, což ostatně potvrzují na všech mezinárodních soutěžích. V tamních holubnicích již převládá typ francouzský, který se Slovákům velmi líbí tím, že je velmi utuženého opeření. Přesto se chovatelé nezbavují ani holubů s maďarskou a italskou krví, kteří jsou větší, neboť čistá francouzská linie působí menším dojmem. Kvalita dotyčných linií vyniká spíše při posuzování v rukou. Hlavní speciálky klubu bývaly tradičně situovány na Celostátní výstavu do Nitry, kde byli texani vždy vedle výtečných mondénů a kingů k nepřehlédnutí.

Situace v Německu

Klub byl založen v roce 1984. Na speciálních výstavách bývá k vidění kolem 750 holubů. Ani současný standard nepřipouští jiné než oranžové oči a dbá na konkrétní barvě zobáku u dílčích barevných rázů. Na výstavách jsou k vidění v rámci AOC hnědí, žlutopruzí, levanduloví i strakové. Hmotnost je stanovena v rozmezí 800 až 950 gramů, na kresbě standardu je názorně předveden rozdíl mezi holuby a holubicemi, spočívající zejména v nepatrně větší konstituci hlav u samců. V Německu se poslední dobou počala odbourávat uzavřenost, původní německý typ připomínající užitkový směr se pomalu vylepšuje cestou dovozu a dnes už i tam jsou slušní holubi, byť je jich stále ještě málo. Klub provozuje webové stránky www.SV-texaner.de.

Chov texanů v Maďarsku

Maďarský klub byl založen již v roce 1972, takže v Evropě má nejdelší tradici. Přesto, že Maďaři nikdy nevytvořili „svoji linii“ texanů, jako se tomu stalo

*Brodské 2015,
holubice v raritní kresbě strak*

*Výstava texanů v Brodském na Slovensku v roce 2015
byla velmi pečlivě připravena*

*Evropský šampion jubilejní výstavy
v Kerekegyháze, Maďarsko,
konané u příležitosti 40ti let činnosti maďarského klubu*

*Kerekegyháza, Maďarsko –
přítel Lubomír Brňák v srdečné diskuzi
s přítomnými chovateli texanů*

v Itálii nebo ve Francii, vždy prokazovali ohromný cit pro chov těžkých plemen tvaru a dokázali těžit a dovedně spojovat přednosti texanů dovezených ze světa do harmonického celku. Hmotnost texanů je tam

stanovena v rozmezí 800 až 950 gramů. Předsedou klubu je Ács Balázs, internetové stránky naleznete na www.texanklub.hu. V klubu je činných řada posuzovatelů – specialistů, podobně jako třeba v Itálii nebo ve Fran-

cii. Naši chovatelé se naučili navštěvovat speciálky výletků v Maďarsku i hlavní speciálky, které se konají v krásných sportovních halách, často ve školách, s prvotřídní výzdobou a s mezinárodní účastí, jenž naznačuje, že Maďarsko zůstává v texanech zemí, jenž udává trend. V poslední době se tam chovatelé zaměřují na větší a široké postavy, díky kterým pak maďarští texani působí majestátně při hodnocení v kleci i v ruce. Texani jsou bohatě zastoupeni i na národních výstavách, kde je vidět, že holubářství tam vzkvétá více než u nás a je to díky zapojení mladších chovatelů ve věku mezi 40 až 50 lety, kterých je tam opravdu hodně.

Záběr z evropské výstavy texanů v Maďarsku v roce 2012

Italská linie

Klub byl založen v roce 1982. Předsedou klubu je Bressea Luca. Hmotnost u mladých holubů stanovena na 800 až 950 gramů, u dospělých 850 až 970 gramů. Tvoří největší linii texanů s nápadnými postavami, šířkou postojů a v líbivých bar-

vách. Aby byla zachována harmonie, nesmí být krk u této linie příliš krátký nebo prohnutý dozadu, postoj by neměl působit příliš nízkým či podkleslým dojmem. Přes nesporná pozitiva a obrovskou majestátnost těchto texanů, při které je ovšem ocas jen na pířko široký, lze hovořit i o některých chovatelských doporučeních, kam patří přání na zlepšení reprodukce, někdy působí hlavy tohoto typu těžším dojmem, krky jsou hrubší a v horní části širší než je žádoucí, velmi široká hrud' ne vždy zcela plynule navazuje na dolní hrud' a břicho. Též opeření za nohama nepůsobí vždy utaženým dojmem.

Francouzská linie

Klub byl založen již v roce 1981, když v současné době sdružuje 340 chovatelů, jenž se účastní řady regionálních soutěží (až 650 holubů) a hlavní klubové speciálky, na které bývá k vidění mezi 1500 až 1800 texany. Jeho předsedou je Bertrand Lorne,

internetové stránky naleznete na www.texan-club-de-france.jimdo.com. Hmotnost mladých holubů udává standard v rozmezí od 750 do 850 gramů, dospělých mezi 800 až 930 gramy. Francouzský směr se vyznačuje vynikajícími reprodukčními schopnostmi, zejména samci jsou velmi temperamentní a holubice aktivně nahání na další snůšku, reprodukci lze tedy takřka srovnávat s užitkovými liniemi. Z hlediska exteriéru mají velmi utažené opeření, jemné hlavičky, krky v horní části elegantně zúžené, čímž vyniká šířka celé postavy. V letošním roce se ve dnech 3. až 5. listopadu ve Francii uskutečnil evropská výstava texanů, na které se počítá s vystavením dvou tisíc holubů.

Chov texanů v USA

Texan byl vyšlechtěn výhradně na produkci jatečných holoubat a nikoliv k výstavním účelům, čemuž odpovídá americký standard, který tvoří opěrný bod pro

všechny ostatní vzorníky na světě. Důraz je kladen na tvar, velikost, opeření a postoj. Barva očí, zobáku a zbarvení se u texana neposuzují, neboť nejsou podstatné. Texan se chová především na jihu Spojených států, kde je možno vést sezonu velmi dlouho, nezřídka celoročně, což znamená produkci i dvaceti holoubat od jednoho páru. S produkcí souvisí i hmotnost texanů, která se udává od 28 do 32 unci, v přepočtu je to 793 až 907 gramů. V chovech jednoznačně převažují holubi lehčí než udává horní stupnice standardu, ale na výstavách je povolena tolerance jedinců až o dvě unce těžších (do 960 gramů). S ohledem na produkci holoubat není žádná tendence s váhou holubů hýbat směrem nahoru, jako se tomu stalo v Evropě. Klub na výstavách hodnotí texany ve třech kategoriích: modří + popelavě červení, černí a recesivně červení. Barva očí je povolena oranžová a perlová v různých odstínech a různě

Krátce odstavený výletek levandulového rázu ještě nenese žádnou příměs červeně, ta se může objevit u prvního pelichání

Samec rázu carbonne vzniklé na podloží černé barvy patří mezi rodobarvé tmavé

Lubomír Brňák pro páry hnízdící v prvním patře usnadňuje přístup pomocí zkosené lávky

Texani patří mezi vzorné rodiče, rámečková hnízda jsou pro ně jedny z nevhodnějších

ném stupni prokrvení, tmavé oči jsou vadou, obočnice jsou povoleny výhradně úzké, masové barvy, zatímco červené či hrubé obočnice jsou vadou.

Evropský standard

Přibližně od roku 2010 probíhaly v evropských zemích diskuze o standardu texana v Evropě. V roce 2015 byl završen mezinárodní dialog o standardu texana, do kterého se zapojili také chovatelé z České republiky,

nicméně hlavní slovo v oblasti tvorby standardů měli Italové a Francouzi. Původní návrh standardu vycházel ze značné míry z pojetí texana francouzského směru. Italové navrhli hranatější siluetu texana, rozšířit barevné rázy o *carbonne*, pruhy u samců vést jako hrubou vadu, u navržené hmotnosti desetiprocentní toleranci směrem nahoru, tedy hmotnost mladých texanů k 935 gramům, u starých holubů do 1.023 g.

stříkání černou barvou různé intenzity, někdy dokonce převažuje nad bílým základem. Nikdy nesmí být úplně černí bez známek probělení a nesmí mít černý zobák. Do této skupiny patří i celí bílí holubi anebo samci barvou zařaditelní mezi rodobarvé světlé, kteří ovšem vykazují skvrnitý zobák. Patří sem i rás *carbonne*, u něhož dochází k efektu celkového zesvětlení, až vybělení středových částí per a zachování tmavšího

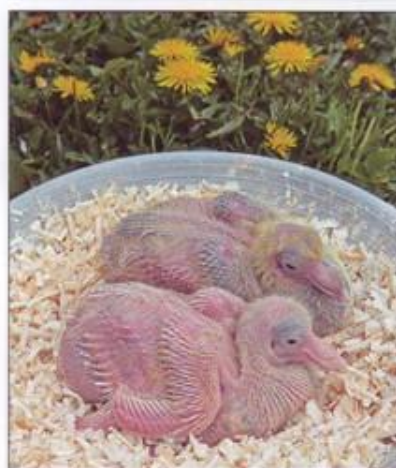
Tato černá holubice zahřívá dvě mláďata, obě jsou tmavá, jedná se tudíž o holubičky

Zařazení do barevných kategorií

Ne vždy a všude je chován texan v Evropě se stejnými požadavky na tzv. typ, ale všude se vystavuje v přibližně identických výstavních kategoriích.

Samci rodobarví světlí mají světlý nebo světle rohový zobák, barvu lze u nich nalézt na krku, případně horní hrudi a hlavě, ostatní opeření je vybělené účinkem vlohy faded. Barva krku je obvykle písková, čili nažloutlá se stříkáním podobném mandlovému efektu, nebo jeví se jako červeně či žlutě plavá.

Samci rodobarví tmaví jsou vybělení holubi, u nichž je vidět

Rozlišit pohlaví lze u texanů kdykoliv během života, blíže světlý (a po vylíhnutí méně ochmýřený) samec, vzadu tmavě zbarvená holubice

Chovatelské zařízení
př. Martina Plutnara, Chotěboř

Holubice z chovu
př. Martina Plutnara

okraje per. Lemování světlých per u tohoto rázu připomíná barvu „šedomodrou“, nezřídka je doprovázeno černým stříkáním části některých per. Podobně jako holubi mandloví, také carbonne věkem tmavnou a případné černé stříkání má tendenci se zvětšovat. Barevný ráz carbonne proslavili italští chovatelé, u nichž se objevili tito holubi v 90. letech 20. století, podle informací z USA se tam takto zbarvení holubi vyskytli ještě dříve. U nás se tito holubci poměrně dobře rozšířili, obvykle se dávají do páru s holubicemi černými. Barevný ráz označovaný jako *indigo* má oproti carbonne potlačenou bílou část barevných ploch a holubi se jeví více „šedomodří“, lemy nápadné nejsou.

Recesivně červení samci jsou vlivem vlohy faded jakoby rozředění, připomínají tudíž zbarvení žluté, někdy jsou označeni též názvy růžoví nebo oranžoví.

U holubic lze vždy popsat jejich zbarvení, byť u nich modifikátor faded vyvolává zesvětlení barvy a také vzorků. Zesvětlení původní barvy není u všech holubic stejné, ale vyskytuje se v celé řadě odstínů

a jsou i holubice, které typické zesvětlení takřka nevykazují. Původní ráz holubic texana byl *červenopruhý* (červeně plavý pruhový), později se přidal *červeně kapratý*, *červeně tmavý* (tzv. červeně dominantní) a v rozproštěném uspořádání pigmentace přišel ráz *levandulový*, který je znám od 80. let 20. století. Holubice v tomto zbarvení se rodí jako popelavé (stříbrné), ale v průběhu prvního pelichání zpravidla do

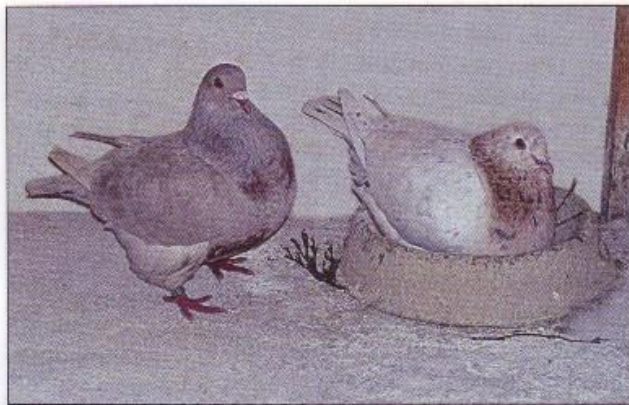
oblasti krku či pruhů na křídelních štítech proniká barva červená. Oblíbené jsou i holubice *modré pruhové* a *kapraté*. Černé holubice velmi rády překvapují svojí kvalitou, boom zažily v Itálii asi před dvaceti lety, ale stále se drží v popředí. Jen holubice mohou mít černý zobák. U *červených recesivních* je k vidění barva nevýrazně červená, připomínající spíše červenou dominantní, u které nedochází k popelavému efektu na koncových letkách a ocase.

Černě stříkaní holubi různé intenzity způsobili po importu z Itálie Ing. Františkem Leifrem mezi našimi chovateli texanů senzaci

Poznámky k chovu a posuzování texanů

Pozornost bychom měli věnovat délce postavy. Objevují se líbiví kratší jedinci, u kterých ovšem ocase mají tendenci se zvedat a dochází k náznaku kolébky, což platí zejména o holubicích. Doporučení tedy je zachovat tvar postavy připomínající kvádr. Pomyslný kvádr, který charakterizuje siluetu postavy texana a jeho držení těla, by měl vykazovat úhel kolem čtyřiceti stupňů. Krk je sice štíhlejší, ale dole se musí výrazně rozšiřovat, labutí krk je nehezky, stejně jako neharmonicky působí krk příliš krátký.

*Rodobarvý tmavý samec, levandulová holubice
chovatel Ing. František Leifr*

*Holubník pro chov texanů
př. Josefa Berglowiece*

Trendem je jemná hlavička u obou pohlaví, bez plošinek nebo náznaků hrubosti. Příliš těžcí holubi jsou zpravidla volnějšeho opeření, mohou mít těžší hlavu a nápadný zobák, ale hlavně přichází potíže s rovnáhou. Obvykle v hrudi začínají přepadávat dolů a přední linie těla není jednotná. Křivá prsní kost je vadou. Žádný z barevných rázů samců nesmí mít pruhy na křídelních štítech nebo černý zobák. V dnešních chovech převažuje oranžové zbarvení očí, ale nikdo se nepozastavuje nad perlovýma očima. Tržené oči netrestáme jako vadu, ale pouze do doporučení.

Obočnice mají být vždy světlé a jemné, nikoliv být červené či hrubé. Stále jsou k vidění širší či delší ocasy, hrud' může být i široká, ale pokud jí chybí hloubka, klenutost nebo je sražená, nelze ji považovat za standardní. Důležitá je naprostá absence jakéhokoliv křížení letek, krajně důležitá je utáženost peří, kdy jsou stále k vidění holubi, kteří mají jeho strukturu příliš volnou, nejmarkantněji v oblasti za nohama. Na barvě by u texana záležet nemělo, až na zmíněné nežádoucí pruhy u samců. Texani pochází z jihu USA a jako jiná tam chovaná plemena potřebují ke zdárnému

odchovu teplo. V podmínkách České republiky se obvykle chovná sezona rozjždí až v dubnu a může plynule pokračovat do září. Zimní odchovy nejsou již tak obvyklé. Výhodou chovu texanů je jejich poměrně příznivá cena, kdy i velmi kvalitní jedinci se dají na mezinárodní úrovni obstarat v částkách mezi 25 až 30 eury a u nás se jejich cena pohybuje kolem 500 Kč. Důležité pro český chov texanů je, aby se naši chovatelé nezahleděli jen do svých chovů, ale účastnili se výstav u nás i v zahraničí.

*Alex Veselý, foto autor
a archiv slovenského klubu*